

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Kloke utfordringer til fastlegene

John Nessa

Medisin og eksistens

Samtale og psykodynamikk i allmennmedisin. 209 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003.

Pris NOK 298

ISBN 82-05-31420-9

John Nessa er en kollega det er all grunn til å lytte til. Hans erfaringsområde er videre enn de fleste: allmennmedisinsk privatpraksis, psykiatri og psykoterapi, kvalitativ forskning, doktorgrad, kommunelege.

I denne boken formidler han til sine kolleger et interessant og engasjert destillat av det han har hentet seg fra 50 000 praksiskonsultasjoner, forskning, lesing, filosofering og refleksjon. Han deler med oss det *han* har merket seg. Dette er dette *han* har funnet som det viktigste. Og det er vel verdt å ta imot det, motforestillinger vekker han selvsagt også.

I åtte letteste, men substansielt rike essays går han gjennom temaene språk og kommunikasjon, narrativ medisin, utviklingspsykologi, ulike former for samtaleterapi, de mange typer legeroller og legenes balansering mellom makt og avmakt, for å avslutte med allmennmedisins historie. Nessa fremstår som en brobygger mellom flere fag. Han argumenterer for eksempel overbevisende om betydningen av å øke allmennlegens kompetanse i psykoterapeutiske metoder tilpasset allmennmedisinen. Han minner om hvilke fordeler allmennmedisinen har ved systematisk å bruke den relasjonen som bygges opp over tid til alle slags pasienter. Utfordringen er å se nødvendigheten og betydningen av at allmennlegen tar et psykoterapeutisk ansvar, og så legge opp videre- og etterutdanning i samsvar med denne forståelsen.

Det at allmennlegen er lett tilgjengelig, og at pasienten ikke skal føle seg avvist, er etter Nessas mening på mange måter nøkkelen til et velfungerende helsevesen. Skal fastlegen orke dette i årevis, må hun kunne håndtere «vanskelige» pasienter på en helsefremmende måte. Og hun må kunne forholde seg på en trygg og avstresst måte til det kompliserte samspill av biopsykososiale faktorer som avgjør den enkeltes helse eller sykdom. Nessas bok kan bidra til dette, både på kunnskaps- og holdningssiden.

Per Vaglum

Institutt for medisinske atferdsfag
Universitetet i Oslo

Lite nytt om borderline

Peter Handest, Lennart Jansson, Jan Nielsen, red

Skizotypi og borderline

116 s, tab. København: PsykiatriFondens Forlag, 2003. Pris NOK 120

ISBN 87-90420-32-2

Målgruppen er primært pasienter, pårørende og andre interesserte, sekundært fagfolk innenfor psykiatri/psykologi. Forfatterne er klinikere og forskere primært innenfor schizotypiområdet på Hvidovre Hospital og Københavns Universitet. Boken omhandler diagnostikk, psykologiske mekanismer og behandling for de to lidelsene. Den er skrevet i et tradisjonelt medisinsk språk, og personlighetsforstyrrelser omtales som «sykdommer». Den er lettlest og oversiktlig. Utgivelsen er sponset av legemiddelfirmaet Janssen-Cilag.

Forfatterne tar utgangspunkt i begrepet grensepsykose, tilstander som ligger tett opp til psykosene og som man tidligere trodde var en form for skjult schizofreni. Etter hvert har man skilt ut to forskjellige personlighetslidelser, schizotyp personlighetsforstyrrelse, som genetisk og biologisk er beslektet med schizofreni, og ustabil personlighetsforstyrrelse, som verken genetisk eller biologisk har dette slektskapet. Man har tatt konsekvensen av dette i ICD-10 og har plassert den schizotype personlighetsforstyrrelsen, «schizotypal lidelse», i samme gruppe som schizofreniene og vrangforestillingslidelsene. Etter min erfaring blir schizotyp lidelse ofte oversett eller feildiagnostisert. Problemene medfører betydelig sosiale og yrkesmessige problemer, og pasientene får for høye forventninger om endring og for lite trygdeytelser.

Boken presenterer oppdatert kunnskap om schizotypiproblematikk, men lite oppdatert stoff om psykologisk forståelse av ustabil personlighet. Her har det skjedd mye de siste ti årene som knytter utviklingsmessige sammenhenger mellom en vanskelig oppvekst og personlighetsmessig uheldig utvikling. Jeg tenker på empirisk utviklingspsykologi, tilknytningsforskning, affektteori og moderne psykoanalytisk teori. Bruk av James Joyce som eksempel på schizotyp personlighet og Marilyn Monroe som ustabil personlighet virker summarisk og overfladisk.

Øyvind Urnes

Avdeling for personlighetspsykiatri
Ullevål universitetssykehus

Koronarsykdom i et globalt perspektiv

Ole Færgeman

Coronary artery disease

Genes, drugs and the agricultural connection.

182 s, tab. Amsterdam: Elsevier Science, 2003.

Pris EUR 35

ISBN 0-444-51396-5

Forfatteren er professor i preventiv kardiologi ved universitetet i Århus og har bl.a. bakgrunn i omfattende ateroskleroseforskning. Dette er imidlertid ingen vanlig lærebok. Færgeman setter utviklingen av

koronarsykdom inn i et vidt globalt perspektiv, der linjene trekkes både bakover og fremover. Ulike faktorer belyses som forklaringsvariabler til den epidemiske utviklingen av sykdommen som i vår del av verden i det forrige århundret.

I mange ikke-vestlige land er nå denne «epidemien» på fremmarsj, med økende forekomst av fedme, diabetes og røyking – og altså økende insidens av koronarsykdom. Innen år 2020 beregner WHO at koronarsykdom globalt sett ikke bare vil være den hyppigste årsak til død, men også den enkeltsykdom som vil belaste verdenssamfunnet mest (målt som «disability-adjusted-life-years»). Det er klart at livsstilsmessige og ernæringsmessige endringer for en stor del er årsak til denne utvikling.

Et sentralt tema er sammenhengen mellom gener og miljø/atferd, særlig hva angår kostholdet. Forfatteren er kritisk til mange sider ved det moderne landbruk, både ut fra økologiske og ernæringsmessige betraktninger.

Boken er velskrevet og holdt i en personlig og essayistisk stil. Alle faguttrykk er forklart, og dette gjør fremstillingen forståelig for ikke-medisinere.

Færgeman stikker ikke under stol at samspillet mellom biologiske, historiske, sosiale, økonomiske og politiske faktorer er mangfoldig og kompleks. Desto mer prisverdig er det at han tar slike forhold opp til diskusjon i sammenheng med preventiv kardiologi. Han gir god bakgrunn for sine synspunkter og referanselisten avslører omfattende lesing. I noen kapitler savner